

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 30 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 30 cm.

Focea apare în fiecare Sâmbătă.

Unitatea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unității» în Blaș.

Anul V.

Blaș 2 Novembre 1895.

Numărul 44.

Școlile grănițeresci.

III.

Orî cine scie, că numai acelea sunt și se numesc școli comunale, cari se înființază și se susțin din averea comună impusă tuturor locuitorilor din respectivele comune politice, fără deosebire de naționalitate și confesiune, și numai asupra acestor școli au comunele politice drept de conducere și dispunere prin senat scolastic comunal ales de reprezentanțele comunale politice. De aceea vedem, că comunele politice nu au drept de conducere și dispunere asupra școlilor susținute din vistieria statului, ci acest drept compete unui senat scolastic numit de ministrul de culte și instrucțiunea publică. Școlile susținute de comunele bisericești sunt conduse de un senat scolastic ales de credincioșii respectivei comune bisericești, ăr școlile reuniunilor private de organele acestora.

Școlile grănițeresci înse nu sunt înființate și susținute din averile comunelor politice, în cari se află, ci sunt înființate de grănițeri și descendenții lor legitimi, cari în loc să împartă între sine averea câștigată din sudorea și cruțările lor, s'au învoit și unit între sine prin statut aprobat de Maiestatea Sa, ca averea proprie să nu o împartă, ci să o folosească pentru înființarea școlilor lor grănițeresci. De unde urmază, că asupra acestor școli nimeni altul, afară de grănițeri, nu pôte să aibă drept de dispunere și conducere.

Cât de logică și conformă legilor existente este această consecință, se vede și din articolul de lege XXX din 1883 despre școlile secundare, în care prețutindenea este validat principiul, că susținătorul unei școli are și drept de dispunere asupra aceleia. De aceea dacă ministrul ajută vre-o școală secundară confesională cu bani din budgetul statului, totdeauna în proporțiune cu ajutorul dat își rezervază și anumite drepturi de dispunere asupra aceleia școli, cum este de es. dreptul de a denumi un număr ore care de profesori.

Pentru ce dară nu se aplică și la școlile grănițeresci aceste principii evidente și depuse în legile țerii? Pentru ce numai cu școlile grănițeresci se face excepțiune?

La aceste întrebări ministrul a răspuns, pe cum aflăm, cu obiecțiunea, că paragraful 39 din statutul aprobat

de Maiestatea Sa dispune, că pentru administrarea mai de aproape a școlilor susținute din fondul grănițeresc trebuie să se înființeze lângă fie care școală câte un senat scolastic comunal. De unde deduce apoi ministrul, că acele școli trebuie să se administreze după norma școlilor susținute de comunele politice.

Cât de neîntemeiată este înse obiecțiunea, prin care ministrul voesce să schimbe nisce raporturi existente de 24 ani, ușor se vor convinge cetitorii noștri din cele următoare:

Statutul românesc, pe care l-a aprobat Maiestatea Sa în anul 1871, și care singur a fost pertractat atuncia în adunările reprezentanței generale a grănițerilor, nicăiri nu vorbește de *senat scolastic comunal* (községi iskolaszék), ci numai de „*eforie scolară*“, ăr dacă în textul magiar al statutului la paragraful 39 este amintit un *senat scolastic comunal*, din această împrejurare încă nu se pôte deduce, cumcă școlile grănițeresci ar avé caracter comunal.

În tot statutul nu se amintesc nicăiri comunele politice, ceea ce de sigur s'ar fi întimplat, dacă senatul scolastic ar fi trebuit să se alégă de reprezentanțele comunelor politice sau civile. Din contră în paragraful 39 se vorbește despre comunele „*concernente*“, cari nu pot fi alte comune, decât acelea, de cari a fost vorba în paragrafi precedente. Acești paragrafi înse vorbesc numai despre „*comune grănițeresci*“ (§ 2), cari se determină și mai precis prin expresiunea hotărîtore din paragraful 4, unde este vorba de „*comunitățile*“ celor 12 companii.

De unde urmază, că dacă în paragraful 39 se dice, că trebuie să se alégă „*senat scolastic comunal*“, această expresiune denotă numai modul, după care are să se alégă un senat scolastic analog cu senatul scolastic dela școlile comunale, mai virtos în ceea ce privește numărul membrilor din senat, și după ce nicăiri nu se dice, că acest senat scolastic să fie ales de *reprezentanța comunelor politice*, de sine urmază, că el trebuie să fie ales de reprezentanța comunităților grănițeresci, cu atât mai virtos, că grănițerii au înființat școli „*centrale*“ (§ 37), în a căror senat, tocmai pentru că sunt centrale, trebuie să fie reprezentați grănițerii din toate comunele respectivei companii de odinoră.

Reprezentanțele comunelor politice — după legile vigente — aleg senat

scolastic numai pentru școlile comunale înființate din averea comunei politice. Aici înse nu este vorba de școli comunale susținute din averea comunelor politice, ci de școli „centrale“, cari s'au înființat și s'au susținut din fondul foștilor grănițeri.

Că școlile grănițeresci nu se pot pune în categoria școlilor comunale, dovedesce și împrejurarea, că tocmai în paragraful 39 al statutului, pe care atât de mult călăresce domnul ministru spre a-și justifica punctul de vedere, se dice, că școlile acelea stau numai sub „*supraveghiarea*“ inspectorului scolastic regesc, pe cum stau și școlile confesionale. Dacă înse școlile grănițeresci ar fi comunale, ele n'ar fi fost puse dela început numai sub supraveghiarea inspectorului scolar regesc, deoarece se scie, că acest organ școlar are și drepturi de dispunere asupra școlilor de stat și comunale.

Am desfășurat în cele precedente pe scurt natura conflictului, care a fost până acum între ministrul de culte și instrucțiunea publică și între grănițerii regimentului prim cu privire la caracterul escelentelor școli grănițeresci, în cari mii de fi ai bisericii și națiunii noastre au căpătat iustruțiune și educațiune îngrijită.

Cum se va termina conflictul în urma hotărîrii preainalte, nu scim și nu putem prevedé, deoarece încă nu cunoșcem conținutul acelei hotărîri și motivele, pe cari se întemeiază, și nu scim, că ce dispusețiuni a luat ministrul de culte și instrucțiunea publică pentru a duce în deplinire preainalta hotărîre.

Atâta am aflat numai, că ministrul a însărcinat pe comitele comitatului Albei inferioare Zeyk Dániel din Aiud cu controlarea activității comitetului central grănițeresc, sarcină, care până acum a fost purtată de comitele Sașilor și al comitatului Sibiului.

Orî care înse ar fi ținuta ministrului și a comitelui din Aiud, suntem convinși, că și grănițerii în frunte cu baronul Urs își vor apêra energic drepturile lor.

Se pôte, că în această nisuință grănițerii să nu-și ajungă scopul; ceea ce pe noi nu ne-ar surprinde, când vedem, că totă tendința guvernelor noastre este a prefăce toate instituturile culturale în instituturi de stat sau cel puțin comunale, pentru ca să ne pôtă pe toți învêța, cum să fim cu trup și suflet campioni „*ai ideii de stat național magiar*“.

Acastă tendință nefericită pregătesce pôte și alte desastre pentru naționalități, și între acestea cine scie, dacă nu vom avé de înregistrat în locul prim trecerea școlilor confesionale, — se înțelege, că după ce le vom fi organizat cum se cade, — în domeniul statului.

De aceste desastre numai o schimbare radicală în sistemul de guvernare de astăzi ne pôte mântui.

„Pentru clarificare.“ — „Transilvania“ organul Asociațiunii în numărul 10 din 15 Octombrie publică următoarele:

„Unirea“, fôea bisericescă-politică din Blăș, în numărul său 41 dela 12 Octombrie a. c. în articolul prim intitulat „Scandalul dela Asociațiune“, între alte obiecțiuni făcute față de alegerea dșorei Eugenia Iovescu de învățătoare la școla civilă de fete a Asociațiunii, îndeplinite în ședința comitetului dela 24 Septembrie a. c., cu care obiecțiuni și cu formelor nu află locul potrivit a mă ocupa aici, — pune și următoarele întrebări:

1. „De ce ați convocat pentru alegerea de profesor ședința extraordinară, când și așa numai 6 zile ve despărțiați de cea ordinară?”

2. De ce ați convocat ședința extraordinară atunci, când sciați, că dl Iosif Șt. Șuluț era împedat a veni la ședință pentru morbo, ér dl Dr. Cornel Diaconovich era dus la inaugurarea podului dela Cerna-Voda?

3. De ce nu l-ați avisat despre ținerea ședinței extraordinare pe președintele Asociațiunii?”

Și tot numita fôe dă la acelea întrebări și un răspuns plin de suspiciune la adresa comitetului și în deosebi la adresa mea, care în calitate de vicepreședinte am convocat acea ședință; — deci mă simt îndatorat spre clarificarea onorațiilor membri ai Asociațiunii și a întregului public român a răspunde eu la întrebările puse spre a se vedé, că răspunsul dat la acele întrebări de însăși fôea „Unirea“ este necorect și netemeinic; pentrucă:

ad 1. necesitatea unei ședințe extraordinare a fost indicată încă din ședința anterioară a comitetului dela 5 Septembrie, în care la publicarea concursului nou pentru postul de învățătoriu (învățătoare) s'a pus termen numai de 15 zile, anume până în 20 Septembrie și nu 30 zile, cum de regulă s'a obișnuit a se pune la atari concurse.

Deci eu am lucrat cu bună credință după intențiunile on. Comitet, conchemând ședință extraordinară, și așa fi eludat acele intențiuni, cari erau a întregi cât mai curând postul învățătoresc, fiind anul școlar început, dacă așa fi amânat rezolvirea obiectului acestuia pe ședința ordinară, până la care nu șese, ci *dece zile* era diferența. Nicî că a excepționat sau observat cineva în ședință dintre membrii on. Comitet contra ținerii ședinței *extraordinare*, cu atât mai puțin, cu cât și ședința dela 17 August, în care dșora Iovescu a fost pentru întâia oră aleasă de învățătoare, a fost *extraordinară*.

ad 2. Nu am avut scire, că dnii Șt. Șuluț și Dr. Cornel Diaconovich sunt împedcați a participa la ședință, pentru că casurile de atari împedcări nu se insinuă mai înainte la presiidiu din partea celor împedcați, ci de regulă numai în ședință află și presiidiul, că unul sau altul este împedcat a participa la ședință și de astădată nu am

putut afla nici pe altă cale despre numiții domni, că sunt reținuți dela ședință și pentru *împrejurarea*, că în zilele premergătoare ședinței și eu am absentat din Sibiu, — aflându-mă la Cluș în deputațiunea clerului pentru prezentare înaintea Maiestății. Dar chiar să fi avut cunoștință, că dnii Șuluț și Diaconovich nu pot participa la ședință, absentarea dlor nicî după pracsă de până acum, nicî după regulament nu o puteam privi de pedecă la ținerea ședinței, dacă s'a aflat de față la ședință numărul recerut de membri, — afară dóră dacă ar fi fost descoperite la presiidiu din vre-o parte anumite dorințe de a se amâna ținerea ședinței.

ad 3. Deși după o pracsă veche de sub fericitii președinți Timoteiu Cipariu și Iacob Bologa ședințele comitetului se țineau de regulă sub conducerea vicepreședintelui fără a se avisa din cas în cas președintele, care încă avea locuința în Blăș, totuși eu fără să fi știut, cum este dorința domnului președinte actual al Asociațiunii în privința acésta, în pracsă am ținut lucru de cuviință și chiar necesar a avisa din cas în cas pe dl președinte despre ținerea ședințelor, și în cazul de față încă am subscris încunoștințarea cu indicarea obiectelor de pertractat în ședința dela 24 Septembrie. Ce sôrte a avut acea invitare, pentru ce nu a ajuns la destinul ei, eu nu pot da samă.

Am dorit și până acum, și acum după regretabilul incident doresc și mai mult, ca să se reguleze de comitet prin conlus, cum are să se facă încunoștințarea dlui președinte despre ținerea ședințelor, și cari lucrări voesce a și-le reserva.

Din deslușirile acestea sperez, că fiecare om nepreocupat se va puté convinge, că procedura mea în cauza subversantă a fost corectă și legală și că insinuațiunile de a fi fost condus de interese particulare, confesionale, nu sunt justificate nicî prin activitatea mea din trecut pentru Asociațiune, nicî prin cazul subversant, și din parte-mî pot numai regreta, că alegerea unei învățătoare pentru școla civilă de fete a Asociațiunii a putut provoca atâta supărare și amărăciune între frați.

Sibiu, în 18 Octombrie, 1895.

Dr. Ilarion Pușcariu,
vicepreședintele Asociațiunii.

Etă dar un răspuns oficios la interpellarea noastră în cauza numirii domnișorei Iovescu.

Mulțămim dlui vicepreședinte pentru gentileța sa, dar să ne permită a-i declara, că acest răspuns nu-l aflăm de loc satisfăcător, din contră tocmai acest răspuns e dovadă, că am fost deplin îndreptățit a scrie așa, pe cum am scris.

Abstragând dela tóre, domnul vicepreședinte n'a putut contesta, că președintele n'a fost invitat la ședința din cestiune. Asta e un *fapt*, asupra căruia nu se discută.

Prin urmare e un *fapt*, că alegerea domnișorei Iovescu e *nulă*.

Cercul de activitate al președintelui îl normeză *statutele*, ér nu hotărîri de ale comitetului nicî *praxa*. Ori ce hotărîre adusă de comitet fără *scirea* președintelui e în *contra* *statutelor*, prin urmare *nulă*.

Concluziunea e: că vom cere în cestiunea acésta votul adunării generale și nu ne vom mulțămi, până când comitetul nu va repara nedreptatea făcută.

Din congregațiunea comitatului Albei inferioare. — În 29 a. c. s'a ținut în Aiud adunarea de toamnă a comitatului Albei inferioare.

A fost una dintre cele mai interesante adunări din câte s'a ținut în Aiud. Vastul program, în care se cuprindeau multe chestii de importanță, a atras mulți membri ungrîi la adunare. Nu așa înse s'a ținut prezentat Români, căci dintre cei 32 membri români s'a ținut prezentat numai 11, o nouă dovadă despre indiferentismul și lipsa de organizație a inteligenței române din comitatul acesta.

S'a ținut prezentat I. M. Moldovan, Gavriil Pop, Dr. Augustin Bunea, Dr. Vas. Hossu, Ioan F. Negruț, Dr. Al. Pop, Teodor Onișor, toți din Blăș, Nicolae Ivan din Alba-Iulia, Vasile Orăsan, Ștefan Crișan din Teiuș, N. Muntean din Cricău și Ștefan Chirilă din Uioara. Dnii advocați din Alba-Iulia, Abrud și Blăș, cari mi-se par loco primo a fi chemați, să apere interesele poporului, au absentat ca totdeauna.

Adunarea s'a deschis la ôrele 10 de comitele suprem Zeyk, încunjurat de ceta funcționarilor săi.

La ordinea zilei erau vre-e 63 puncte. A referat protonotarul Török Bertalan cât se pôte de monoton și puțin convingător.

Prima jumătate a programului a decurs iute și în liniște. Singur la votarea procentului pentru casa comitatului a replicat dl I. M. Moldovan, că să nu se tot arunce poveri pe umerii poporului, chiar și când nu este trebuință.

Punctul 59 din program a fost adresa comitatului Cenad, în care se cere prefacerea tuturor școlilor confesionale în școli de stat sub motivul, că tinerimea numai în școli de stat pôte să învețe a fi patriotică; apoi idea de stat magiar numai pe calea asta se pôte consolida. Învățătorii populari confesionali să fie deci scoși de sub jurisdicția autorităților bisericesci.

Punctul acesta tae adăuc în drepturile și autonomia noastră școlară și bisericescă și de aceea a provocat o discuție vie apărând membrii români cu demnitate drepturile poporului nostru.

Can. I. M. Moldovan după apostrofarea unui intrerupător, care dicea, că nu pricepe românesc, într'un ton calm și cu termeni bine aleși spune românesc, că vede o nedreptate în disputarea patriotismului școlilor confesionale. Adevăratul patriotism nu stă în aceea, ca noi Români să ne facem cu toții ungrîi, ci cu toții, tôte naționalitățile acestui stat, în bună înțelegere să conlucram la consolidarea și binele lui. Prin urmare nu este permis a aduce concluse jignitoare pentru o mare parte a locuitorilor țării și mai virtos a comitatului nostru, unde Români sunt precumpênitori, ce e drept, nu în casa comitatului, dar acolo, unde se pörtă jugul greü al contribuțiunilor de ban și de sânge. Cere a se lăsa liberă instrucțiunea în limba maternă până la universitate. Magiarisarea naționalităților e un patriotism rău înțeles și de condamnat. Imputarea, cumcă școlile românesci ar fi într'o stare slabă, nu o pôte admite, de ôrece sunt școli reformate tot atât de rele. Români au fost tot apăsați și împedcați în progres, dar cu tôte aceste progres tot s'a făcut. Românilor domni feudali nu le permiteau să cerceteze școli. „Îmi aduc aminte“, dice, „de când eram copil, că un baron Józsika pe copilul

unui țeran, care mersese la Cluș, ca să învețe, l-a adus chiar în calésa lui acasă și l-a pus la lucru cu sila." Nu se poate aștepta dela un popor, care a trecut prin atâtea rele, ca deodată să esceleze cu școlile. Românii le cade tot atât de greu magiarisarea, pe cât le cădea de greu Magiarilor germanisarea din epoca lui Bach. Cere dar în interesul buneii înțelegerii sepunerea adresei comitatului Cenad, și dacă adunarea acestui comitat cu adevărat voesc, să facă un lucru bun, prin care să-și câștige încredere, atunci să se facă o reprezentațiune la guvern pentru executarea loială a legii de naționalități.

Canonicul *Gavrilă Pop* spriginesce propunerea dlui I. M. Moldovan și arată, că prin adresa din cestie s'ar mări și mai mult disensiunile dintre naționalități, cari deja au atras și până acum atențiunea Europei civilizate. Nu vede trebuința, ca toți să scie limba statului, deoarece nu poporul e pentru funcționar, ci funcționarul e pentru popor și prin urmare funcționarul are să scie limba poporului.

Un anumit *Domokos*, agitat de cele auzite în limba românească, se miră, de ce Românii nu vorbesc în limba statului în casa comitatului.

Fișpauul *Zeyk* constată, că în adunările congregațiunii tocmai așa e de îndreptățită limba română ca și cea magiară.

Dl *Dr. Bunea* combate adresa din cestie a comitatului Cenad din trei puncte de vedere: întâi din punctul de vedere al libertăților publice, de cari și de și ne vedem lipsiți, a doua din considerarea, că legea de naționalități și pentru școlii a fost creată de bărbații de stat *Deák* și *Eötvös*, și acum să punem mai pe sus adresa unui comitat legilor gătite de *Deák* și *Eötvös*? Cu atât mai puțin este a se admite adresa din cestie din punct de vedere politic, pentru că numai s'ar pune ulei pe foc și s'ar ațita și mai tare spiritele.

Dl *Nicolae Ivan* spune, că meritul păcii din țară e al preoților și învățătorilor. Nu pricepe, de ce să se ia școlile dela confesiuni, după ce sunt legi, cari statului îi garantează supraveghierea; apoi propunerea limbii magiare în școlile naționalităților erăși e garantată prin lege, și inspectorul școlar grijește, ca să se observe. Luarea școlilor ar produce numai turburări în popor, pentru cari preoții și învățătorii nu mai stau buni.

Dl *Dr. Hossu* își bate joc de adresa comitatului Cenad declarând cele cuprinse într'insa de o nebulie. Apoi rîgă pe membrii congregațiunii, ca să observe formele, adecă tot, ce se aduce pe tapet, să-și motiveze și pe Români să-i combată cu argumente.

Dl vicenotar *Varró Laczi*, cunoscut Românilor încă din scandalurile cu societatea „Julia” din Cluș, își exprimă cu un fel de ifos indignarea, cum pot fi Românii așa de îndrăzneți, ca să pretindă a-i combate, când ei vorbesc într'o limbă, pe carea ceilalți nu o pricep. Chiar complesanța ar aduce cu sine, ca ei să vorbescă unguresce. Patrioții le-au aplaudat, ca și cum ar fi și cine scie ce înțelepciune. Dar și-a primit dușul contra ferbințelii.

Dl *I. M. Moldovan* spune liniștit: La vorbele dlui *Varró* numai atâta am de reflectat, că e de compătimit starea comitatului, dacă oficialii lui nu pricep limba poporului.

Vicecomitele *Csató* spune, că oficialii comitatului toți pricep limba română, și că e datorința tuturor oamenilor, cari ieau parte la viața publică, ca ei să cunoască limbile poporilor conlocuitoare. Aceste reflexiuni atât de mult au displăcut la doi șoviniști, cărora de pe față se vedea, că sunt odrasle din Flandria, cât mușcându-și buzele au părăsit sala.

Deputatul dietal *Dr. Mohay*, dând pe oratorul spune, că nu pentru aceea n'a luat parte la discuție fiind că n'ar pricepe limba română, ci fiind că membrii români acum ca și totdeauna nu folosesc argumente obiective, și tot, ce au vorbit până acuma, nu sunt decât păreri subiective lipsite de cea mai mică dovadă. Spune, că Românii nu sunt neîndreptățiti cu nimica în țara acesta. Provocă apoi pe Români, cari se laudă cu patriotismul, ca să nu se împotrivescă adresei, carea și așa nu se va realiza acuma, ci mai mult e o fantomă.

Dl *Varró* aflându-se atins de dușul recevre, să facă cestie personală declarând, că amplexiții comitatului nu sunt datorii a scie limba română.

Protonotarul *Török Bertalan* spune, că statul nici când n'a voit, să apese pe Români. Dovadă dispozițiile lui *Rákoczy*, autonomia bisericilor gr. cat. și orientale. Dar dacă în sinul acelor autonomii se vor observa tendințe opuse statului, și dacă idea de stat o va pretinde, atunci e datorința patriotică, să se saneze răul. Propunerea comisiunii fiind numai, ca să se adereze la adresa comitatului Cenad, rîgă adunarea, să se închie discuția, și cestia să se pună la vot.

Dl *I. M. Moldovan* ia cuvîntul final reflectând lui *Mohay*, că dovadă despre neîndreptățirea Românilor este însuși centrul comitatului ăstuia, unde nu este aplicat nici un singur dirigător român. Să nu credă domni, că noi n'am scie, că până ești ciocan, dă, ér ca nicovaiă rabdă.

Punându-se cestia la vot, afară de Români prezenți toți au fost pentru propunerea comisiunii permanente.

Celelalte puncte au trecut fără discuție, și așa la orele 2^{1/2} comitele a ridicat ședința.

Ăsta a fost decursul congregațiunii comitatului Albei inferioare. Era o plăcere, să ascultăm vorbirile românești, — toate cu o logică zdrobitoare față de replicile bombastice și pătimase ale câtorva Unguri. Atunci mi-am șiș: Ce n'ar pute face Românii, dacă s'ar pune în înțelegere, lucrând să fie aleși cât mai mulți membri români, și când cei aleși s'ar presenta totdeauna, când e vorbă despre lucruri, ce ne ating atât de mult? Nu politică înaltă, ci politică la noi acasă, ca să nu se mai tracteze de nobis sine nobis, asta să ne fie devisă.

Membrii români, cari cu atâta demnitate ne-au apêrat și validitat dreptul limbii românești în casa comitatului, merită totă recunoștința Românilor acestui comitat, și sperăm, că purtarea lor bărbătescă va afla resunet și în celelalte centre românești ale acestui comitat ca Alba Iulia, Abrud, barêm acum în prēja alegerilor.

— 11 —

Revistă bisericăscă.

Roma.

Sfinția Sa Leo XIII a primit la 21 Oct. în audiență privată pe marele duce

rusesc Constantin Constantinovici și pe soția acestuia.

În luna trecută vicariul apostolic al Coptilor catolici episcopul titular Ciril Macariu a raportat în personă Papei, că 60 de familii din Alexandria s'au reintors dela schismă în sinul bisericii catolice. Sfinția Sa Leo XIII se ocupă de planul de a organiza în curînd ierarchia catolicilor de rital coptic fundând un patriarhat cu trei diecese.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Camera deputațiilor ține ședințe rar și atunci încă isprăvesce puțin. În săptămâna trecută au decurs în dietă certele pentru demonstrațiunile din Agram. În 26 s'au luat spre sciință rapoartele ministeriale cu privire la mai multe căi ferate vicinale, și s'a răspuns la interpelări de puțin moment. În fine s'a enunțat, că proxima ședință va fi în 5 Nov. Se vede, că părinții patriei își fac vacanța de culesul viilor, după ce cabinetul Bánffy nu prea are cu ce să-i ocupe.

În cercurile politice din Budapesta se vorbește, că după votarea budgetului pe 1896 ministrul Bánffy va cere dela Maiestatea Sa disolvarea dietei și scrierea de alegeri nouă, așa cât la serbarea mileniului va fi conchemată dieta cea nouă. Ministrul Bánffy fiind sigur, că prin alegerile conduse de el va obțin majoritate impunătoare, voesc, să arete, că țara aprobă reformele politice-bisericesci. Acesta ar fi așa, când lumea nu ar scie, cum se fac alegerile în era liberală, și când nu ar fi atât de prosperă amintirea vitejiilor lui Bánffy, de când era fișpan, pe cum și a alegerilor întimplite la Neutra și pe airia sub auspiciile regimului Bánffy.

Disidenții de sub conducerea conțelui Iuliu Szápary probabil se vor alătura la partidul național, érá o parte dintr'înșii se va reînforțe în cel guvernamental, după ce reformele bisericesci sunt votate.

Partidul poporal se organizează pe fie care și mai ales în părțile nordice ale țării.

Austria.

Consiliul comunal din Viena în 29 Oct. a ales de primar pe cunoscutul conducător al partidului social-creștin Dr. Lueger cu 93 de voturi, așa dară cu mai mult de ^{2/3} din totalitatea voturilor. Liberalii vedându-se în minoritate disparentă nu au pășit cu contracandidat, ci pe ședulele date de ei nu au scris nimica. Fiind alegerea lui Lueger legală, se așteptă, ca împêratul să o confirme. Alegerea de primar în Viena însemnă triumful principiilor creștine-sociale asupra principiilor jidano-liberale în Austria.

Dr. Lueger a mulțămît pentru alegerea sa promițînd, că dacă va fi întărit de primar, va lucra tot în spirit creștinesc, fiind drept și ecuitabil și cu cei de altă lege.

România.

Șeful cabinetului dl Dimitrie Sturdza înaintea unei adunări număröse din Iași.

și-a desvilit Duminecă programul de guvernare. În privința politicii interne accentuează deplina observare a legilor în toți ramii administrării publice de stat, garantază libertate perfectă la alegeri, reînvierea clăsiî agronomilor și ridicarea stării lor economice, promite ștergerea contribuțiunii de cap și a contribuțiunii clerului, ce apasă numai clasa agronomilor, restituirea echilibrului financiar fără impozite nouă, ci numai prin restringerea erogațiunilor și prin economisări în administrație, ordine și disciplină în armată, reforme în afacerile bisericesti și scolastice.

Ce privesce politica esternă, România va rămâne pe calea designată prin dezvoltarea națională, fiind conșcie de misiunea civilizătoare, ce o are în Orient. „În cestiunea națională,” dice dl Sturdza, „atitudinea noastră este clară și precisă. Este învederat, că noi trebuie să ne abținem dela ori ce amestec agitatoric în afacerile interne ale statelor învecinate, în deosebi în afacerile monarhiei austro-ungare. Monarhia austro-ungară cu deosebire este o necesitate de primul rang atât pentru echilibrul european, cât și pentru siguranța regatului român.” Învinuirea, că el ar agita la iredentism, o respinge. Iredentismul român ar fi o absurditate. În România nici un om cu judecată sănătoasă nu cugetă la iredentism ori dacoromânism. — „Se afirmă, că voim a ne amesteca în afacerile interne ale Ungariei. Nimica e mai departe de intenția noastră. Noi toți nutrim dorința, ca luptele și conflictele între Români și Unguri să înceteze și să se rezolve prin înțelegere frățească, căci interesele ambelor părți pretind, ca România și Ungaria să întrețină relațiuni amicale. Chiar acum stăm în fața unui act spontan și momentos al împăratului Francisc Iosif, care act și în România e un presemn bun pentru viitor. De această manifestare a preafinaltei grații, ca și de ori ce act, care pune pe basă solidă raporturile noastre cu Austro-Ungaria, ne bucurăm din inimă, fiind că încercările noastre trebuie să se îndrepte spre susținerea bunelor relațiuni între ambele țări.”

Foile magiare toate se ocupă de discursul dlui Sturdza fiind mulțămite cu el, numai cât multe din ele comparând discursul acesta cu discursurile dlui Sturdza, cari le-a ținut ca șef al opoziției, se miră de schimbarea lui.

Franța.

Posiția guvernului frances se clătina mai de mult, dar învingerea din Madagascar a mai împedecat câteva săptămâni căderea cabinetului. Defraudările descoperite la construirea căii ferate de sud au compromis pe mai mulți deputați. Deputatul socialist Ronauet a propus, ca ministerul să comunice raportul specialistului Flory în afacerea numitei căi ferate. Guvernul a combătut propunerea lui Ronauet, dară camera a primit-o. În urma acesteia cabinetul și-a prezentat dimisia, carea a fost primită de către președintele republicii.

Minciuni istorice și diferite alte minciuni.

(Continuare.)

Din cele ce am ținut până aci, își poate face ori cine, până și din delă „Tel. Rom.” o iconă fidelă despre ceea ce a fost neunierea pentru poporul român. Ea a fost cauza cea mai de frunte, pentru care Românii au fost împedecați în dezvoltarea sa națională și politică, până când pe urmă a sosit anul 1700, și de atunci „părea, că geniul vechii Rome se scôlă din mormântul său secular spre a mai însufla odată coloniile lui Traian.”

Și să nu gândescă dnii dela „Tel. Rom.”, că neunierea numai pentru Români a fost așa de fatală. Nu, ci asta e firea ei, și de aceea ea pretutindenea a lucrat tot asemenea. Spre întărirea acestui lucru reproducem aci cuvintele, ce le-a scris un Grec luminat despre purtarea slugarnică și mârșavă a scaunului patriarhal din Constantinopol față cu Grecii, cei ce se răsculară în contra sultanului spre a-și elupta libertatea.

„Mai ales la începutul revoluției acestui popor a arătat clerul din Constantinopol ca în toate prilejurile, că el nu cunoșce nici principii religioase, nici sentimente patriotice, și nici chiar credință față cu guvernul otoman. Purtarea lui cea uricîosă, carea stă izolată în analele religiei, a dovedit și de astă dată în chip evident, că pe lângă sistemul său de Cara-Cazan toate principiile și sentimentele acelea se concentrează într'unul singur, anume într'un egoism mare din cale afară, crudel și corupt. Guvernul otoman la erumperea revoluției eline avuse fără îndoie dreptul de a purcede cu totă rigorea și cu toate mijlocele, ce-i stau la dispoziție, atât împotriva urđitorilor, cât și împotriva părtașilor unei revoluții, carea primejduia existența ei proprie. Între asemenea împrejurări ori care guvern ar fi trimis pe revoluționari la galere și ar fi dictat confiscări și pedepse de mörte. — Dar religia, — asta e privilegiul ei cel măreț, ba mai bine ținut mandatul ei, — are să fie neatrînatore de ori ce altă considerație politică ori socială, și nu-i este iertat, să privească pe un creștin fără numai de unul din fiii bisericii, chiar și dacă acela ar fi vrednic de pedepsă. Ea însoțesce chiar și pe criminalul cel mai mare până la locul de perđare și se silesce, să-i dea până la suflarea cea mai de pe urmă ajutorul său cel sincer și mângăierea sa cea blândă. Dar la începutul revoluției eline porța otomană poruncise patriarhului din Constantinopol, să cerce și să-i predea ei dintre credincioșii săi din Constantinopol și din provincie pe toți aceia, cari se compromiseră cu prilejul acestei revoluții. Ori care om de omenie ar fi refuzat a se dejosii la o atare slujbă, și ori care servitoriū al religiei mai bucuos și-ar fi jertfit viața, decât să spioneze pe frații săi de aceeași credință și să-i dea pe mâna unui inamic de altă lege, chiar și dacă acela ar fi fost vinovați. — Inse spre nefericire clerul din Constantinopol voia să tragă folos chiar și din prilejul acesta grîznic. El luă fără întârziare asupra-și investigarea acesta odiōsă, și îndată porni dela sinodul patriarhal la toți episcopii din provincie porunci de acel cuprins, ca ei pe toți cei ce avură cunoștință despre revoluție, să cerce a-i descoperi, să-i aresteze și să-i escorteze în capitală. Îndată se compuseră atât în Constantinopol, cât și în provincie numeroase liste

de ale persónelor acelora, despre cari se presupunea, că vor fi avut parte în revoluție. Ele au fost arestate și escortate la patriarhie. Acesta le-a predat prinsorii lui Bostanți-bași, carea acești nefericiți o părăsiră numai pentru a fi duși la perđare.

„Clerul din Constantinopol merse cu purtarea sa cea neînțeleasă așa de departe, cât rosti împotriva prințului Ipsilanti și a partizanilor lui escomunicarea cea mare și-i declară de inimici ai bisericii, pentru că ei au prins armele în contra guvernului otoman. O altă sentință de escomunicare rosti sinodul patriarhal la câteva zile după aceea împotriva alor șapte episcopi din provinciile grecesci, cari luaseră parte în revoluție ori o toleraseră. În sentința acesti prelați fură despoiați de demnitatea lor, fură degradați din preoție și declarați de ómeni, cari stau afară de biserică, și se porunci tuturor creștinilor pe lângă amenințarea cu escomunicare, ca să-i privească numai de nisce criminali din statul laical. În aceste două escomunicări erau cuprinși și toți aceia, cari au fost părtași în greșelele acestor apostazi fărădelege ori se vor face după aceea părtași în fașele. — Escomunicările acestea le-au subscris pe timpul liturgiei din Dumineca ortodoxiei patriarhul din Constantinopol, patriarhul din Ierusalim, episcopii sinodului patriarhal și cinci spre de cece alți episcopi, toți îmbrăcați în hafilele arhieresti.

„Clerul din Constantinopol, — chiar și după ce marile puteri prin protocolul din Londra recunoscuseră neatrînarea Greciei, se mestecă din nou și tot după obiceiul său în cestiunea acesta. El voind să-și căștige un merit înaintea guvernului otoman, trimise o comisie bisericescă în Grecia cu mandatul de a admonia pe Elini în numele religiei, să se supună sultanului. — Locuitorii Greciei — se îndestuliră cu atâta, că trimiseră misiunea acesta patriarhală în chipul cel mai urban acasă.”¹⁾

Etă astfel ocrotesce, nutresce și însuflețesce „ortodoxia” aspirațiunile naționale ale poporilor, cari au ajuns în ghiarile ei. Nu naționalismul, ci cesaropapismul e caracterul ei. „Când biserica Grecilor s'a desbinat de către unitatea Scaunului Roman,” scrie Papa Gregoriu IX către patriarhul German II în anul 1232, „atunci îndată și-a perdut privilegiul libertății bisericesti; ea, carea fusese liberă, se făcu servitorea puterii lumesci, așa că după drepta judecată a lui Dumnezeu aceea, carea nu voi să recunoșca în Petru primatul cel dumnezeesc, în contra voii sale trebuie să porțe jugul potențașilor pămîntesci.” Cuvintele acestea s'au și împlinit. Adevărat, că idea vieții bisericesti neatrînatore și-a mai aflat în biserica desbinată a răsăritului din când în când espresiune; ²⁾ dar ea totuși la cel mai mulți scriitori și mai ales în praxă se retrăgea tot mai tare dela suprafața ideilor, cari agitau spiritele. Grecii mai apoi își perđoră conștiința despre aceea, că chiar ei, cari înviniuă pe Latini neîncetat cu aceea, că s'au lăpădat de tradițiunea Părinților, ³⁾ chiar în cestiu-

¹⁾ Iac. G. Pițipios Bey, die orientalische Kirche, Wien 1857 p. 405 urr.

²⁾ Nil. Thessal., Mich. Anchial. in dial. Macar. Aneyr. c. Barl. et Acynd. c. 40. 34, Marc. Eph., Georg. Schol., Georg. Phrantza și alții la Allat. de cons. L. I. c. 1. n. 2. L. II. c. 3. n. 1 sq.

³⁾ Petr. Ant. ad Caer. c. 1; Balsam. in c. 15. Carth. (Bev. I. 531); Allat. de cons. I. 15, l. p. 226

nea neatrării bisericii dela puterea lumescă s'au abătut foarte tare dela vechea tradițiune a bisericii și dela spiritul marilor lor Părinți.

Cu cât se împotriviau mai tare primatului Papei, cu atâta cultivau mai tare și mai cu rîvnă vechea basilolatrică. Și-o întemeiau pe aceea, că sinódele icumenice se numesc icumenice, chiar pentru că împărații ca stăpânitorii lumii poruncau tuturor episcopilor, să se adune, și că împăratul are să presideze într'însele și să dea horărilor lor putere de lege, ¹⁾ ba că el are în biserică să supravegheze, să încuviințeze toate; el are toate prerogativele episcopescii cu singura excepțiune a funcțiunilor sacre, ²⁾ ceea ce dovedește vechiul titlu de pontifex maximus, ungera lui și demnitatea lui de unsul Domnului. ³⁾ Din ungera acesta se derivă și puterea magisteriului, ce o are împăratul în biserică, și s'a statorit principiul: „Puterea împărătească poate să facă toate.“ ⁴⁾ Împăratul are să se îngrijescă de trupuri și de suflete, pe când patriarhul numai de cele din urmă. ⁵⁾ Împăratului îi compete legislativa și judicatura bisericească, împărțirea și circumscrierea provinciilor bisericești. ⁶⁾ În împărăția bizantină o luptă pentru investitură nu era cu putință, căci noului patriarh îi da împăratul toéglul arhieresc ca semn al puterii, ce i-o conferește Dumnezeu prin împăratul. ⁷⁾ De cumva împăratul nu denumia de-a dreptul pe patriarh, atunci designa alegătorilor înainte pe candidatul, pentru care se va hotărî; dacă se întâmpla alegere, atunci episcopii, cari erau de față în capitală și trebuiau să fie cel puțin doisprezece, se adunau în biserică ss. Apostoli pentru a alege trei candidați, din cari împăratul denumia pe unul.

Ni-se va dice, că acestea toate nu sunt așa de rele, pe cum se par. Dar ce voiam să dicem, când Mahomed II la câteva zile după cuprinderea Constantinopolei a înțeles, că patriarhul „murise înainte de aceea cam cu un an, a poruncit, ca creștinii să-și alegă altul după obiceiurile lor și apoi să i-l prezenteze. — Sultanul voia, ca la instalarea noului patriarh să se păzească ceremonialul, care era obișnuit la astfel de prilejuri pe timpul împăraților creștini. Mahomed se aședea deci în ornat împărătesc pe un tron bogat împodobit în sala cea mare a palatului. Scolariu, care după numirea sa de patriarh și după ordinarea sa conform obiceiului bisericesc își însușise numele Genadiu, fu condus acolo de alegători și se prezentă sultanului, care îi imănua cu solemnitate toéglul arhieresc și rosti cu o cale cu glas tare pe grecesee cuvintele următoare: „Preasfinta Treime, carea m'ia dat împărăția, te face arhieriscop al Constantinopolei, al Romei celei nouă, și patriarh icumenic.“ — Patri-

sq.; Rayn. a. 1148. n. 47; Libell. syn. Cpl. (Mai Spic. t. VII. Praef. §. IX. p. XX sq.); Greg. XIV. 3, 5; VII. 9 p. 699 sq. 259 ed. Bonn.; Ioh. Cantacuz. Hist. I. 50 p. 154.

¹⁾ Matth. Blastar. Protheor. Nomoc. Allat. I. c. I. 15, 1. p. 218; Anton. IV. Acta Patr. Cpl. t. II. p. 189 sq. Doc. 447.

²⁾ Demetr. Chomat. ad Const. Cabas. (Leucl. I. 317.

³⁾ Demetr. Chomat. l. c.; Balsam. in Ancyr. c. 12 (Rev. I. p. 385); Anton. IV. l. c.

⁴⁾ Balsam. in Carth. c. 15 (Migne CXXXVIII p. 73); Allat. l. c.

⁵⁾ Balsam. Medit. Leucl. I. p. 445.

⁶⁾ Balsam. in Carth. c. 16 l. c. p. 93; in Chalc. c. 17 (Migne t. CXXXVII p. 452); Anton. IV. l. c. p. 190.

⁷⁾ Codin. de off. c. 20. p. 103. ed. Bonn.

arhul primi cu o cale porunca de a priveghia pe toți creștinii și de a-i păzi cu toate mijlocele, cari i-se vor părea mai potrivite, în credința față cu noul lor suveran și în ascultare față cu poruncile guvernului lui. — Sultanul mai dădu patriarhului Genadiu porunca de a-i subșterne o esposiție a învățăturilor și legilor religiei creștine, pentru ca el însuși să cerceteze și să judece, dacă religia numeroșilor creștini supuși lui poate să existe mai departe în noua lui împărăție de odată cu islamul. ¹⁾ Mai târziu „purta-rea cea fără de omenie a patriarhilor și a clerului înalt din Constantinopol făcuse o impresiune atât de adâncă asupra Turcilor, cât sultanii nu conferiau mai mult în persoană noului patriarh investitura și atributele dignității lui. Guvernul otoman lipsi pe patriarhii din Constantinopol de onoarea acesta dela anul 1657, după mórtea rușinosă a patriarhului Parteniū III. Solemnitatea o servășia mai apoi marele vizir. El dispunea, ca în prezența lui patriarhul să se îmbrace cu o manta, și-i recomanda, să iubească și să scutească poporul, care i-s'a incredințat, să-l păzească în credința față cu guvernul și să-l conducă asemenea unui păstoriu adevărat. Ceremonialul acesta se observă până în ziua de astăzi.“ ²⁾

În sfârșit încă o ilustrare a cesaropapismului, de care e cuprinsă biserica răsăritenă neunită: Piu IX îndreptă cătră răsăriteni în 6 Ianuariu 1848 o epistolă, prin care îi rugă, să se întorcă la unitatea creștină, nota cea mai de frunte a bisericii, carea a întemeiat-o Christos. „Înse sfaturile cele subline și atât de părintești ale acestei epistole pastorale în vești memorabile și îndemnarea Papei n'au mișcat de loc inimile timpite ale căpeteniilor acelei bisericii lipsite de mângăere, ei dimpotrivă numai au deșteptat din nou și au potențat încă și mai tare antipatia lor față cu unirea bisericii. Ei răspuseră printr'un pascuil injurios și plin de neghiobii și de sofisme. Er cât privește unitatea creștină, carea era ținta unică și cea mai de frunte a enciclicei Papei, ei nu s'au rușinat a răspunde, că ceilalți trei patriarhi în conțelegere cu patriarhul din Constantinopol păzesc cu conștiință unitatea bisericii creștine. „Căci,“ dic ei în amintitul pascuil, „ceilalți trei patriarhi în cestiuni grele rógă pe patriarhul din Constantinopol pentru frățescul lui sfat, de órece cetatea acesta e residența împărătească, și de órece acel patriarh are primatul sinodai. Dacă frățesca lui conlucrare poate să resolve cestia, atunci bine; înse dacă ei în afaceri extraordinare și grele de regulat nu pot să se unescă într'olaltă, atunci ei apelază la guvernul otoman conform legilor existente.“ ³⁾ Care va să dică, guvernul otoman are să judece și să hotărască în instanță supremă asupra cestiilor religioase, să deslege toate îndoelele și să aplaneze toate controversele dintre patriarhii răsăritului, de câte ori ei în deprinderea obiceiului său nu se pot înțelege între olaltă. Am și ajuns întru adevăr, să vedem un exemplu foarte bătătoriu la ochi al acestui fel de jurisdicție. Înainte de asta cu vre-o 50 de ani a ajuns clerul ritului răsăritean în certy cu Armenii desbinați din Constantinopol, și amindouă părțile își aruncau împrumutat învinuirea în față, că au corupt

¹⁾ Pițipios Bey l. c. p. 259 urr.

²⁾ Pițipios Bey l. c. p. 268.

³⁾ Epist. past. a patr. Antim p. 60.

obiceiurile religioase creștine. Cei dintăii a învinuit pe Armenii cu aceea, că ei nu mestecă apă în vinul, care-l folosesc în s. Eucharistie, érá cel din urmă învinuiau din parte-și pe clerul ritului răsăritean cu aceea, că-l mestecă cu apă. Certy se făcu tot mai întărită, și afacerea acesta conform legilor existente se aduse în sfârșit înainte lui reiffendi de pe atunci. Ministrul musulman ascultă mai întâi plânsorile ambelor părți și apoi rosti următoarea sentință: „Vinul e o beutură necurată, pe carea Coranul o afurisesce și o opresce; nu este deci de loc iertat a-l folosi: de ce nu folosiți numai apă curată?“ ¹⁾

Nu rideți, iubiți cetitori, ci compătimiti sórtea de acum a bisericii răsăritene odinioară atât de glorioasă. Cesaropapism slugarnic a desbina-o de cătră Roma, și ea a rămas credincioasă acestui cesaropapism slugarnic până în ziua de azi.

(Va urma).

Apel.

Onorabilă Redacțiune!

Vă rugăm cu totă stima, să binevoiți a atrage atențiunea cetitorilor DVóstre, că în 14 Novembre n. 1895 în toate cercurile electorale ale comitatului Albei inferioare se vor ține alegerile unei părți a membrilor, cari au să constituescă congregațiunea acelu comitat. Este dureros a accentua, că neglijința și nepăsarea alegătorilor români a contribuit atât de mult la eschiderea aproape totală a Românilor din congregațiunea unui comitat locuit în majoritate covârșitoare de Români. Starea acesta rușinosă nu se mai poate suferi, dacă voim, ca Români să nu fie batjocoriți și nedreptățiți chiar în sala comitatului lor.

Deci toți, cari își iubesc némul, să alerge la urnă în ziua amintită și să aleagă bărbați independenți și demni de încrederea lor în congregațiunea comitatensă.

Blaș în 31 Octobree 1895.

Alegătorii din Blaș.

Noutăți.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaș și-a ținut Duminică după amiezii a 10-a adunare generală. Dna presidentă Rosalia Muntean în cuvintul de deschidere salută pe noul patron al reuniunii pe Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit Dr. Victor Mihályi, care încă a fost de față la ședință. Din raportul secretariului se vede, că reuniunea prosperă și în fie care an ajută școala și internatul de fetițe din Blaș. Membrii reuniunii sunt cu toții 110. Reuniunea administrează și două fundațiuni separate, anume fundațiunea Leontina F. Negruț, care are un capital de fl. 405.95, și fundațiunea Ana Vlăsa cu avere de fl. 210.16. A mai primit reuniunea în administrație deunăzi încă o fundațiune de 100 fl. numită „fundațiunea Amalia Nistor“ și oferită de fiul ei întru amintirea repausatei lor mame. În budgetul anului 1896 percepțiunile sunt preliminate în suma de fl. 562.19 cr. érá erogatiunile fl. 322.19. Din restul de fl. 240 se adaug la fondul inalienabil ca dotațiune extraordinară 40 fl., érá 200 fl. se vor distribui ca ajutoare la copile misere, cari cercetază școala de fetițe din Blaș. Ajutóarele vor fi 2 de câte 40 fl., 2 de câte 30 fl. și 3 de câte 20 fl.

¹⁾ Pițipios Bey l. c. p. 170 urr.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

M.

Instituțiuni diverse.

(Capetă.)

Calvinirea immormintărilor. Calvinii au cercat să casseze la immormintările noastre toate usanțele, cari nu erau comune cu ale lor, ca de pildă luminile, tămâia, deslegarea mortului și aitele. Numai așa are înțeles condițiunea a 7-a pusă de principiul calvinii mitropoliților nostri:

„*Quod caerimonias ad tumulos vel sepulturas e vivis nigrantium iuxta receptum christianorum (hoc est Calvinianorum) morem ac consuetudinem, adhibitis ubi necessum foret contionibus et cantionibus sacris, peragi faciet, superstitiones autem illas aniles neququam approbabit vel docebit, approbarique vel doceri faciet.*“¹⁾

Prin condițiunea acăsta se impune, că la immormintări să nu se facă nimic, decât să se cânte și predice, fiindcă numai atăta se face la calvinii. Celelalte lucruri, ce se mai făcuseră la immormintările noastre, precum luminile aprinse în jurul sicriului, ducerea prapurilor și a icônelor înaintea mortului, tămâierea, cetirea evangeliilor, deslegarea mortului, sigilarea mormintului; cu semnul crucii, sunt după calvinii credințe deșerte băbesce, „*superstitiones aniles*“, cari principiul calvinii au cerut în condițiunea acăsta să se caseze.

Prin „*superstitiones aniles*“ la immormintările românești au înțeles calvinii și datinile poporului nostru, cari nu-și au temeiul în cărțile noastre rituale, și și pre aceste au cercat să le casseze cu ajutoriul chiar a săborului mare românesc, și încă de odată cu cele precise de rit, și nu le-au permis decât pre acele, cari credeau, că nu vin în contradicere cu credința calvină. Se vede acăsta din canonul 3 al săborului mare din 1675, în care după ce se opresce să se facă molitvă preste oșele și haînele mortului, deși este o datină veche în biserica răsăritului să se cetască rugăciuni preste osemintele mortului, se cuprind următoarele:

„. . . nici oi au vaci preste mortu să nu dea, au găini, era în latură potă da, pițoarele dobitoceilor să nu le spele, nici să le arde cu lumina în frunte (dobitocele cu cari duc mortul la grăpă) și colacii preste grăpă să nu se de, banii în grăpă să nu se arunce, muerile să nu țipe pre ulițe.“²⁾

N-au permis calvinii Românilor să dea preste grăpă oi, vaci și găini, căci li-se părea, că o atare acțiune este credință deșartă, nu pentru că biserica nu o prescrie, ci pentru că Românilii credeau, că are efect asupra stării sufletului în cealaltă lume, ca și de pildă molitvele preste mortu. Fiind înse înaintea calvinilor molitvele preste mortu o „*superstitio anilis*“ au trebuit să considere de așa ceva și darea oilor, vacilor și găinilor preste grăpă. „*In latură*“ înse le-au permis să dea, fiindcă darea acăsta era numai o milostenie, și apoi milostenia le place și calvinilor.

* * *

Pre lângă instituțiunile, cari le-am tractat până acum, este mai mult decât probabil, că calvinii au cercat să introducă spiritul bisericii lor și în alte instituțiuni de ale bisericii românești, și să elimineze din biserica românească totu ce nu era în armonie cu dogmele și usanțele calvine. Așa de pildă nu e de crezut, că calvinii nu voru fi atacat și disciplina bisericii românești cu privire la posturi, după ce în canoanele ținute sub Mitropolitul Sava Brancovici nicăiri nu se impune ținerea posturilor, precând îndată după încetarea supremației calvine în canonul 21 al sinodului de unire dela 1700 se reimprespătează preceptul posturilor cu cuvinte tare aspre:

„*Care omeni nu voru ține cele 4 posturi, și nu voru posti, cum se cade, vinerile și miercurile în postu pesee, acia să fie lipsiți dela biserică până nu-și voru cere ertățune dela Popa și dela Popor.*“³⁾ Pre lângă aceea Mitropolitul Teofilu în sinodul dela 1697 spune,

¹⁾ Petru Maior „Istoria bisericii Românilor“ pag. 74.

²⁾ Petru Maior „Istoria bisericii Românilor“ partea inedită în „Acte și Fragmente“ de T. Cipariu pag. 174.

³⁾ Petru Maior „Istoria bisericii Românilor“ pag. 358.

cum calvinii trimiteau vizitatori pre la Români Miercurea și Vineria să vadă că postesc sau mănca carne, din care causă poporul în zilele aceste fierbia în două vase, în unul de dulce, ca să potă arăta vizitatorilor, și în altul de postu, din care să mănca.⁴⁾

Anecdota cu Sava Mitropolitul și cu căteii, ce l-au adus calvinii, să-l boteze vineria, și nu l-a botezat, că n-au mănca de postu, încă nu s'a putut nasce decât în urma nisuițelor calvine de a șterge la Români disciplina cu privire la posturi.

Totu asemenea nu este de crezut, că calvinii nu voru fi atacat și disciplina bisericii românești cu privire la serbatori, după ce cele mai multe serbatori ale Românilor nu se unesc de locu cu spiritul calvinesc. Afară de aceea Mitropolitul Dositei dela anul 1627 așa de tare a fost înmulțit numărul serbatorilor, câtu și fără întervenirea calvină în disciplina bisericească cu privire la ele era lipsă de o reformă radicală.

De curiositate lăsam să urmeze aici „*tocmala*“ Mitropolitul Dositei cu privire la serbatori:

„*Dositei Vlădica de Belgradă cu totu săborul nostru, izvoitam zilele cele mari de prete anu, carele nime să nu cuteze a lucra nici șie, nici în clacă, că cine va lucra, să fie de glubă 6 florinți, era popa de nu va spune serbătoria, birșagă 12 florinți:*

Septembrie: 1, 7, 8, 14, 23, 26, Oct.: 6, 9, 14, 18, 23, 26, Noem.: 1, 8, 13, 14, 16, 21, 30. Dec. 5, 6, 9, 13, 25, 29. Ianuarie: 1, 6, 7, 25, 27, 30. Febr.: 2, 3, 24. Mart.: 9, 25, 26. Sămbăta lui Lazaru. Apr.: 23, 25. Maiu: 7, 8, 21, 25. Iun.: 18, 24, 29, 30. Iul.: 8, 15, 17, 20, 22, 25, 27. Augustu: 1, 2, 6, 15, 25, 29.

Vinerile mari: 1. Înainte de 40 de mucenici, 2. Înainte de buna vestire, 3. Înainte de Pasca, 4. Înainte de înălțarea Domnului, 5. Înainte de Rusalii, 6. Înainte de Sămpetru, 7. Înainte de Sântă-măria cea mare, 8. Înainte de tăierea capului lui Ioan, 9. Înainte de înălțarea crucii. 10, 11—12.“⁵⁾

Și cumcă în adevăr calvinii s'au amestecat și în disciplina cu privire la serbatori, se vede din canonul 4 al sinodului al doile ținut sub Mitropolitul Sava Brancovici, care dispune:

„*Despre rindul serbatorilor, cum le am dat odată și înainte, le-au luat toți protopopii, așa să se fie, era cari se voru afla făcându într'altu chipu, să se bintătuiescă.*“⁶⁾

„*Rindul serbatorilor*“, despre care vorbește canonul, a trebuit de bună samă să trecă mai întâi prin censura calvină, care apoi l'a rotundit după dogmele calvine.

Avem totu din săborul acesta în canonul 5 o dispusățune tare caracteristică pentru nisuița calvină de a elimina din biserica românească totu ce nu se unesc cu spiritul bisericii calvine. Dispoșiția este următoria:

„*Acele lucruri, cari nu se unesc cu scriptura sfintă și cu tocmala bisericii noastre, și până acum am fostu poruncit, cum să se plevască, și să se pue dios, așa poftim și acum, era pre unde se voru afla lucruri de cele, bintătuiescoru, cum este renduie la săborul.*“⁷⁾

Sub „*tocmala bisericii noastre*“ să nu credem, că este a se înțelege biserica răsăritului, ci biserica calvină. Căci dispoșiția acăsta încă a trecut prin censura calvină a superintendentului sau a sinodului general. Calvinii înse de bună samă n'au fostu însuflețit de lucrurile, cari nu se unesc cu „*tocmala*“ bisericii răsăritului, ci de acele, cari nu se unesc cu „*tocmala*“ bisericii lor calvinesci. Și apoi prin dispoșiția acăsta s'a reimprespătat dispoșiția de mai înainte, că din biserica românească din Ardeal „*să se plevască și să se pue dios,*“ totu ce nu era calvinesc.

Ne putem apoi ușor închipui, câtu de afund va fi mersu „*plevirea*“ și „*punerea dios*“ în biserica românească a totu ce nu se unesc cu „*scriptura sfintă și cu tocmala*“ bisericii calvinesci.

¹⁾ Nilles „Symbolae“ t. I. pag. 166.

²⁾ Petru Maior, „Istoria bisericii Românilor“ partea inedită în „Acte și Fragmente“ de T. Cipariu pag. 149.

³⁾ Totu acolo pag. 149.

⁴⁾ Totu acolo.

Mârgeaua Gialmarei.

Novelă de Laicus.
(Continuare.)

VII. Răpaușul șoimului.

Numirea, ce se dase oasei acesteia, era foarte nimerită. Întimplarea povestită mai sus făcu, ca șeicul să o descopere, și el o aranjase apoi ca și un castel de vară, ca și o vilă, cum am dice noi în limbaj europeanesc. Aci se retrăgea șeicul după toate prădările, ce le făcea cu căta sa; aici își ținea toate bogățiile sale. Și un observator ager ar fi vădut, că afară de frumsetile haremului său șeicul mai are și arme scumpe și mulți bani. Locuința lui adevărat că nu era decât un cort, dar un cort aranjat cu cel mai rafinat gust arab. Cortul lui era de mătășă mohorită legată cu șinore de aur de nisce stlpi din lemn de trandafir. Mai vedeai aci așternuturi scumpe, divanuri elegante și mese acoperite cu grele farfurii și cu vase de argint.

Grijea locuinței acesteia șeicul o încredințase unor sclavi din Nubia, cari nu sciaș, fără numai să i-se supună orbesce.

Aci era între alte femei și fiica lui Misram. Arabul, când șeicul i-o luase, se simțea foarte măgulit, căci spera, că acesta și-o va face soție. Dar intenția șeicului era cu totul alta. Omar răpise pe Roxana și o ținea ca și pe o sclavă a sa numai spre a umili pe Misram, care deși sêrac, totuși se făcu renumit înaintea alor săi prin curajul, ce-l desvolta, și pentru care șeicul nu-l putea suferi. Și de aceea voia acum, să-i arete lui Misram, că cu toate acestea el nu e decât un sclav al lui. Răpirea Roxanei făcuse la vremea sa mare șvon între Arabi, și puțin lipsi, ca să se nască turburări. Șeicul sciu înse, să-i distragă, făcând cu ei diferite expediții. Într-una din acestea le succese, să prădeze o caravană, ce mergea dela Tunis la Sokoto, la care aflară mari bogății. Cu prădile aflate, pe cari le împărți între ai săi, putu să-i mulcomescă, așa că în scurtă vreme Misram se vădu cu totul singur. Cu toate acestea Omar se temea, că Misram îl va ataca la cea dintâi ocaziune dată, și chiar de aceea luase măsurile de lipsă spre a se păzi de el.

Aci credu deci Arabul, că va afla și pe Blanca.

Și nici nu se înșelă. Ea era aci și — am pute dice — se afla destul de bine. Frumseta „mârgelei din Gialmara“ îl farmecase pe Omar: el făcea tot, ce ar pute, să câștige favorul ei.

Cât ce o răpi din casa părintescă, porni în fugă nebună spre „răpaușul șoimului“. Ajuns aci îi puse la dispoziție o încăpere splendidă din cortul său și-i dase în serviciu sclavi și slave, cari să-i împlinescă toate dorințele.

Împacată cu noua sa stare Blanca își procură mai întâi un pumnal spre a-l avea la îndemână pentru toate eventualitățile. Ea se hotărîse, că mai bine se va ucide, decât să fie soția lui Omar.

A doua zi după sosirea ei la „răpaușul șoimului“ Omar păși în apartamentul ei. El era îmbrăcat foarte simplu, cât de abia se deosebia de ceilalți Beduini. La brâu purta un pumnal scurt, a cărui mănunchiu ieșea din brâu afară.

„Mârgeaua Gialmarei,“ dîse el înghionchiând înaintea fetei, „tu mi-ai răpit inima, dă-mi, te rog, în schimb pe a ta.“

„Unde sunt?“ întrebă Blanca ascundându-și instinctiv pumnalul. „Unde m'ai adus?“

„Tu ești stăpâna acestui cort, și eu sunt sclavul tău cel mai umilit.“

„Scolă-te, Omar, și ascultă, ce vreți, să-ți spun.“

„Vorbesce, sclavul tău ascultă!“ dîse Omar ridicându-se.

„Tu m'ai răpit din casa părintescă, și cine scie, câte sute de miluri m'ai dus departe de ea; atâta sciu, că puțină sperare mai am de a mi vedea pe ai mei. Și pentru ce ai făcut tu acestea?“

„O, tu ești lumina ochilor mei, tu ești lucrul meu, după care suspină inima mea. Fără de tine simt, că nu pot să mai trăiesc!“

„Ei bine! Dar tu nu m'ai cunoscut?“

„Nu te-am cunoscut întâi, dar am auzit laudându-se frumseta ta și m'am hotărît, să te vizitez. Apoi te-am vădut, și în peptul meu s'a aprins un foc, ce nu se mai poate stinge; o dorință s'a născut în mine de a te poședea și de a te numi a mea!“

„Ai ales înse o slabă cale spre a mă avea. La noi nu e obiceiul, ca ore cine să fie răpită cu forța, ci inima noastră va fi a aceluia, care ne scie câștiga mâna.“

„Sciu bine datinile vostre, dar n'am avut încătrău. Ori dora gândesci, că regele pustiei poate fi respins ca un sclav de răd?“

„Dar e cinstit lucru acela, ca o fiică liberă a Franței să fie răpită cu forța ca o sclavă neagră și să fie silită a-și da inima aceluia, cătră care n'are nici o iubire?“

„Uită-le acestea, acum ești liberă, concede-mi, să-mi câștig iubirea ta.“

„Dici, că sunt liberă? Sunt liberă atunci, când intri la mine fără de a mă averta? Surprinderi de acestea să nu-mi mai faci, ele nu sunt în datinile noastre, și dacă tu voesci, să intri la mine, întrebă prin o sclavă, dacă sunt dispusă, să te primesc ori ba.“

„Și ce-mi promiți tu în schimb pentru această libertate?“

„Ascultă, Omar! Până acum inima mea era stăpânită de jelea pentru ai mei. Așteptă, până ce mă voi deda aci, până ce-mi va feri frica de a dormi în cort și până nu voi mai dori casa părintescă. Nisuinta și complesanța ta va iuți de sigur trecerea acestui timp. Până acum eu n'aveam față cu tine decât un sentiment de respect, căci noi femeile respectăm într-un bărbat curajul, chiar și când am căde noi jertfă vitejiei lor. Și numai respectul vitejiei tale era până acum în inima mea. Dă-mi deci timp, să mă dedau cu starea mea, și se poate, să se trezesc în mine și alte sentimente față de tine!“

„O, mârgea a Gialmarei, rađa de speranță, ce lași, să licurască în inima sclavului tău, fi dă nouă viață. Fii stăpână aici, poruncesce, ce vrei, și îmi voi pune capul la picioarele tale spre a pute împlini voea ta!“

Acastă declarație de amor a regelui pustiei înfioră pe Blanca. „Acum du-te,“ îi dîse ea, „și lasă-mă cu durerea mea.“ Și Omar ieși plin de dulci speranțe.

Și lucrul se întimplase, după cum pofti Blanca: ea domnia aci ca și o regină, dorințele i-se împliniu îndată.

Trecuse așa vre-o jumătate de lună. Omar începuse a deveni nerăbdător. El aștepta ceva semn de complăcere din partea Blancei, și de pe buzele lui ieșiau din când în când vorbe amenințătoare. Blanca era tot

reservată; ea vedea cu părere de rău, că timpul trece, și ai ei n'au întreprins nimic spre a o scăpa.

Într'acestea ea se făcu bună prietină cu Roxana. Ele făcură planul, cum să fugă în casul, când ai ei n'ar mai sosi. Blanca nu se temea, să încalce un cal; ceea ce o îngrozia, era, că Omar își împrăștia ostașii în jurul oasei, și în cas când ar încerca, să fugă, aceia sigur o ar readuce.

Astfel ele amânară planul fugii de pe o zi pe alta, în schimb înse nu întârziă a face preumblări lungi în pustie spre a cunoșce regiunea. Se înțelege, că în preumblările acestea erau însoțite de vre-o doi sclavi negri, de a căror fidelitate șeicul era sigur.

Și pe când Blanca șovăia astfel între frică și sperare, ai ei erau așa de aproape, cât puteau vedea cu ochianul semiluna de aur, ce era înfrântă de-asupra cortului, în care ședea ea.

(Va urma.)

Eucharistia și martiriul.

Pentru viața bisericii catolice este caracteristică o trăsătură, carea dintre toate societățile religioase o poșede numai ea: puterea cea minunată, ce o deprinde ea asupra sufletelor, puterea vitală cea nesecată a ei. Ea scie, să atragă la sine inimile și să umple masse mari de oameni pentru scopurile sale cu o însuflețire și cu o ardore gata spre jertfă, carea pe airia se găsește numai ca o excepție rară. La oameni de altă credință se aude foarte arare ori de casuri, în cari ore cine din clasa celor bogăți și fruntași ar fi părăsit toate, pentru ca să se facă spre es. predicator. Biserica catolică dimpotrivă a atras chiar și principii în serviciul său. An de an se dedică mii de oameni serviciului ei cu prospectul de a petrece apoi viața între oboseli poate în vre un sat departe de lume. An de an renunță la cuvântul ei mii de oameni tuturor, celor ce poate să le oferescă lumea, și se consacra în virginitate, serăcie și ascultare serviciului lui Dumnezeu, serviciului seracilor, bolnavilor și nesciutorilor. Totdeauna se găsește episcopi, cari poartă luptele bisericii, erudiți, cari o apără chiar și fără de a avea prospecte la orduri și la plăți bune. Cu un cuvânt ea scie, să trezescă o bogăție așa de mare de viață, o forță așa de mare de însuflețire, cât pe contrari ei îi cuprinde frică și groză, și ei strigă după poliție, pentru ca acesta să pună zăgazuri împotriva acestui potop de viață și de forță.

Și care este ore isvorul acestui spirit de jertfă? Unde curge riul acela, care face, să înflorască acest raiu de virtuți supranaturale? Ce-i ce vor, să ne răspundă la întrebările acestea, arată spre puterea adevărului, ce se cuprinde în învățătura catolică, spre focul Spiritului sfânt, de care e însuflețită învățătura acesta. Dar întrebăm mai departe: Unde ajunge singuraticul în atingere cu sufletul acesta al bisericii, unde aprinde el propria sa lumină la focul, care străbate întregă biserica? — atunci unii scriitori mai de dincă arată cu tot dreptul înainte de toate spre cea taină, pe carea însuși Christos a numit-o taina vieții, spre cea taină, carea după s. Toma pe sama sufletului e ceea ce e hrana pe sama trupului, spre cea taină, carea pe timpul s. Augustin se chema simplaminte „viața“.

N'ar fi greu a arăta, că tot aceea-și

convingere o nutriă și scriitorii bisericești din vécurele cele dintăi. Câteva citate vor fi de ajuns, să dovedescă lucrul acesta în general; căci mai în special vom să-l dovedim din scrierile ss. Părinți cu privire la flórea cea mai sublimă a spiritului creștinesc de jertfă, adecă cu privire la martiriū.

La s. Eucharistie reduc și ss. Părinți tot, ce e deosebit de măreț, supranatural și minunat în viața bisericii. Ei află p. es. o minune în *reslătirea* cea repede a creștinismului, în succesul predicării creștine; — și pe cum dice Origene, cum ar și puté să nu fie „pline de viață și împărtășitoare de viață“ buzele acelea, „pe cari le udă de atâtea ori adevărata beutură a sângelui lui Christos?“¹⁾ Ei află o minune în forța cea atotputernică a iubirii creștinesci, carea trage punte între straturile diferite ale societății și face, ca puternicul să se pogóre la cel lipsit. Cu s. Eucharistie aduce s. Crisostom în legătură minunea acésta a *iubirii deapropelui*. „Împăratului celui împodobit cu diademă și cu manta de purpură, căruia i-s'a încredințat stăpânirea lumii, și sêracului celui ce șede aci și cere milă, li-se așterne aci aceeași masă.“²⁾ „Domnul a învrednicit pe toți de aceeași masă, — și tu privești pe cel sêrac de nevrednic de masa ta? — Christos a dat tuturor într'o formă trupul său, și tu nu vrei, să împarți într'o formă nici macar pânea ordinară?“³⁾ Mai bine decăt prin pocale de aur onorăm trupul lui Christos prin lucrări de ale iubirii deapropelui. „Nu-ți da silința de a-l onora aci (pe altariū) prin covóre de mêtasă, pe când afară (în membrele lui, în cel sêrac) îl desprețuesci în frig și golătate.“⁴⁾ Și mai ales vai de acel creștin, care cu tóte că se împărtășește de pe masa eucharistică, totuși face fratelui său nedreptate. „Caci cum vom puté să ne scusăm, când după gustarea mielului ne purtăm ca nisce lupi ori asemenea leilor pornim la prădare?“⁵⁾

Ceea ce susține s. Crisostom despre iubirea deapropelui, aceea o mărturisesc s. Ambrosiū despre altă flóre din grădina bisericii, adecă despre *virginitatea* sfințită lui Dumneđeū. Înaintea altariului a adus Fecióra jertfa sa, pe altariul, „pe care capul tuturor

Christos se jertfescé dilnic“, s'a sfințit vélul, care a logodit-o lui Christos. ¹⁾ Cu sângele lui Christos are mirésa Mântuitorului să ude grădina inimii sale, pentru ca așa să o facă raiū pe sama mirelui său. „Să înflórescă în grădina ta trandafirul castității, crinul sufletului, și isvorul cel ploditoriu al sfințului sânge să-l bea straturile de violele.“²⁾

Mărturisirile aceste vor fi de ajuns spre a dovedi, că și vécurele cele dintăi recurgeau bucuros la puterea Eucharistiei, când voiaū să esplice eroismul creștinesc și tot, ce în viața bisericii întrece puterile omenești. N'avem decī să ne mirăm, dacă și mărturisirea cea mai convingătoare despre puterea eroică și originea dumneđească a bisericii, adecă mórtea de martir pentru Christos, încă se privia de efect al s. Eucharistii.

Vom cerca decī a arêta mai întâi convingerea acésta la scriitorii bisericești din vécurele cele dintăi, ér apoi vom cerceta, cari proprietăți ale s. Eucharistii se priviaū de isvor al tăriei martirilor.

(Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminarială se află de vânzare:

Octoichul cel mic ediț. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăi de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgiierii, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Eu-chologiu

edițiunea a **dóua**, revédută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariū frumos în **negru** și **roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, éra legat în piele tare fl. 3.80.

¹⁾ De virg. I, 12, §. 65.

²⁾ Ibid. III, 4, §. 17.

¹⁾ Orig. Excerpta Procop. in cant. 4, 3.

²⁾ Serm. de resurr. Dei §. 3.

³⁾ In I Cor. hom. 27, 3.

⁴⁾ In Matth. hom. 50 (51), §. 9.

⁵⁾ Ibid.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Decretele Conciliului provincial prim edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Decretele Conciliului provincial al doilea, edițiunea a II-a broș. 65 cr.

În curénd va apăre de sub tipar:

Călindariul „Unirii“ pe anul 1896

cu un cuprins bogat și interesant, întocmit anume pentru preoții provinciei mitropolitane.

Însemnăm din cuprinsul său: Șematismul întregii provincii, cu numirea parohiilor din arhidieceasă în românește, ungurește și cu însemnarea postei ultime; — protopopiatele din diecesele sufragane cu protopopii și locuințele lor; — tóte comisiunile din gremiū, administratorii fondurilor, tribunalele matrimoniale etc., apoi partea literară variată și interesantă, cuprinđend între altele portretul și biografia Mitropolitului și alte bucăți alese etc.

Prețul va fi numai **30 cr.** — Comandele se pot face la **Tipografia seminarială** în Blaș (Balázfalva).

Editor și redactor răspundător:
Dr. Victor Szmigelski.

651 szám.
1895.

(33) 1-1

Árverési hirdetmény.

Atalirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járás-bíróság 1895. évi 2660 számú végzése következtében Dr. Romai János ügyvéd által képviselt Frank Kiss János javára Turk Bázil ellen 77 frt 45 kr. s jár. erejéig 1895. évi Septemb. hó 16-án fogatosított kielégítő végrehajtás után lefoglalt 370 frt — krra becsült 1 fiáker kocsi, 1 úveges batár és 2 drb fiákeres lóból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járás-bíróság 2939/1895 számú végzése folytán 77 frt 45 kr tőkekövetelés, ennek 1895. évi Január hó 1-ső napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 26 frt 90 krban bíróság már megállapított költségek erejéig helyben alperes lakásánál leendő eszközzésére 1895. évi Nov. hó 15-dik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108. §-a értelmében, készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is ei foguak adatni.

Kelt Balázsfalván 1895. évi Ok:ober hó 25-ik napján.

Thát György,
kir. jbróságí végrehajtó.

Cu deosébită stimă cutezú a încunoscința pre Veneratulū Clerū greco-catolicū, că precum și până acum iaū asupra-mi gătirea de

iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorū, în ce privește lucrul de mészariū și de sculptorū, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sante, dimpreună cu aședarea acelorū obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescū cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice aū câștigatū recunóscere deosébită, și tóte mé îndreptățescū la sperarea, că Veneratulū Clerū mé va împărtăși ocasionalmente de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritū renumele celū bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulū de zone dispăréndū depártările, prin acésta capacitatea de concourința mi-s'a măritū.

Rugându-mé pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariă 1892

cu deosébită stimă

Carolū Müller,

auritorū și fabric. de recuis. bisericesci.